

Эдыгээн улууьун
Лииндэ оскуолатын
урдук категориялаах,
саха тылын уонна
литератураны учуутала
Корякина Яна Яковлевна

«Хаьыат ненуе о5о сахалыы аа5ар уонна суруйар дьобурун сайыннарыы»

Аныгы о5олор, олохпут тургэн тэтимигэр о5устаран, атын наадалаах, наадата суох информацияны телепуен, интернет ненуе кун ахсын ыла тураллар. Ол иьин буолуо, о5о наьаа элбэх наадалаах да, наадата суох информация5а баттатар. Мантан сиэттэрэн проблема уескээн тахсар: аныгы кэм ирдэбилигэр сеп тубэьэр, билинни кэм уерэнэеччитин интэриэьиргэтэр курдук хайысха туох баарый?

Тыл баайа-дуола, кууьэ-кудэ5э, этигэнэ-тупсабайа, араас стилэ, культурата, сайдыьта – барыта куннэтэ костор, тумсэр туьулгэтэ – хаьыат буолар. Бары сиргэ-дойдуга туох-ханнык буола турара, хайдах уларыьыы-тэлэрийи тахсара – барыта хаьыат ис хобоонугар тутта костон иьэр.

Билинни кэмнэ тереппут, уерэнэеччи уонна учуутал бииргэ ыкса улэлэьиннэрин тэрийэргэ оскуола хаьыатын табаарыы сурдээх актуальной. Бу бырайыак о5ону уерэтэр-чинчийэр еруттээх. О5о бэйэтэ личность быьыьытынан толлубакка санаатын сааьылаан, ирэ-хоро аьабастык этэ-тыына уерэнэр. Бэйэтин сыаналаах, сыралаах улэтин керен, оскуола оло5ор туьалаах киьибин диэн сананан олоххо киэнник хардыьлаан уктэнэр.

Ол курдук Лииндэ оскуолатыгар «Чуораан» литературнай куруьуок о5о ситимнээн толкуйдуур, сахалыы аа5ар уонна суруйар дьобурун сайыннарага туьулаан 2016 сылтан улэлэьбитим. Бу куруьуок сурун хайысхата уерэнэеччини сахалыы тылынан суруллар, сахалыы тыыннаах хаьыакка сыьыарыы, ону тэнэ хаьыаты бэйэ онорон, танан табаарыытыгар уоруйэ5и инэриигэ туьуланар. Куруьуокка урдуку кылаас уерэнэеччилэрэ дьарыктаналлар.

Биир интэриэстээх о5олору тумэн, оскуола иьинэн, оскуола оло5ун сырдатар “Чуораан” диэн ааттаах хаьыаты онорон табаарбыппыт. О5олор ийэ тылларын бар5а баайын баьылаан, сахалыы ыраастык, ейденумтуе тылынан-еьунэн кэпсэтэн, айар улэнэн утумнаахтык дьарыктанан, хаьыат эйгэтигэр сыстан, тереебут тыл эгэлгэ сумэтин сурэхтэригэр инэринэн, хаьыат ненуе санааларын сааьылаан этэри ситистилэр.

Бастакытынан, «Чуораан» литературнай курууок бырагыраама олоххо киирэн оҕону иитии ис хоһооно сана үрдэлгэ тахсан, оҕолор бэйэлэрин омук быһыытынан билинэн сайдалларыгар, олохторун оностоллоругар сөптөөх түһүм кэми үөскэспитэ. Оҕолор тус баҕаларын олоххо киллэрэр кыахтаммытара. Кинилэр бырайыак, былаан онорорго, ыстатыйа суруйарга, хобоон айарга, интернетти туттарга үөрэнэн-иитиллэн, араас тиэмэбэ хобоон, ейтен суруйуу, ытыллыбыт тэрээбиннэри сырдатан, бырайыак суруйан, көмүскээн олоххо киллэрбиттэрэ. Биллэн турар, аан бастаан курууок тэринэргэ сурдээх ыарахаттардаах этэ. Ол курдук компьютер, енеех принтер, фотоаппарат, кумаабы тийбэтэ атахтыыр этэ. Ол сабана директорбыт Людмила Ильинична ейеен, барыта баар буолбута.

Хас биирдии оҕо эбээбинэстээх этэ. Ким эрэ дьонтон интервью ылар, ким эрэ бэчээттиир, ким эрэ анаан-минээн устар, ким эрэ хаартыскаба туьэрэр. Сурдээх улэлээх, ол эрэн учугэй тумуктээх. Оҕолор сыбыата суох ыраастык суруйарга, айарга, бэчээттииргэ, дьонтон толлубакка интервью ыларга уерэммиттэрэ. Бу хомуйбут матырыйаалларын баай ис хобоонноох 9 листээх хаьыаттарын балаьатын аайы тибэн ыйга биирдэ таьаараллар.

Иккиһинэн, хаьыаппыт араас оройуоннаабы, республиканскай курэхтэргэ кыттан миэстэлэьээччи. Оскуола эрэ иьигэр буолбакка өрөспүүбүлүкэ бүтүүнэ бийиги сахалы тыыннаах хаьыаппытын аахтын, биллин, кердун диэн куйаар ситимигэр эмиэ таьаарааччыбыт. 2017 сыллаахха «Журналистские каникулы Академии» Кэскил» в СВФУ» диэн III Республиканскай фестивалга кыттан «Интэриэьинэй тиэмэлэр» диэн анал аат дипломунан наьараадаламмыппыт. 2017 с. оройуоннаабы «Кычкинскай ааьыылар» бырайыактааьын улэтэ диэн белеххе I степэннээх диплом ылбыппыт...

Билинни кэмнэ саха оьолоро ийэ тылларын билбэккэ улаатан, бэйэлэрин сахалы ейдерун-санааларын, быьыыларын-майгыларын улам сутэрэн иьэллэр. Уксун нууччалы кинигэни аабаллар, телевизорунан нууччалы биэриини кереллер. Нууччалы- сахалы буккуйан санараллар. Ааспыт олохпут, ебугэлэрбит угэстэрэ, сиэри-туому тутуьуу уостан, сутэн эрэр. Ону саналы тыын киллэрэн уйэтитии бу дьарык иьинэн ытыллар.

Хас биирдии норуот бэйэтин утуе угэстэрин келуенэттэн келуенэьэ тиэрдэн, дьон бийирэбилигэр таьааран истэьинэ, бийиги саха омук быһыытынан тылбыт-еспут симэлийиэ суоба. Саха кийитин сиэринэн киэн-холку дууьалаах, амарах сурэхтээх, хомоьой тыллаах, чэгийэн доруобуйалаах, сахалы куттаах- сурдээх, «мин сахабын» диэн киэн туттар дьобун кийини иитэн таьаарыы хас биирдии учуутал ытык иьэ дии саныбын..

Мин санаабар, тѳа сирин оскулатыгар уерэнэр оѳо киэн сиртэн уратыта суох тула
еттуттэн сайдылаах буолуохтаах. Онон мин бу дьарыкпын сѳпкѳ талбыппын диэн
үөрѳбин.